



Samisk sommerboplass ved Hanselv.

Foto: Bonaparte

REINDRIFT

fra Sametinget

Det er i dag 7 reinbeitedistrikt innenfor kommunegrensen til Kvalsund, dette gjelder distriktene Oarjje Sievju/ Seiland Vest, Nuortta Sievju/ Seiland Øst, Fálá/ Kvaløy, Gearretnjárga, Fiettar, Seainnus/Návvgasat og Distrikt 16 Kárašjoga Oarjjabealli/ Karasjok Vestre.

Omtrent 90% av Kvalsund kommunes landareal blir benyttet til reindriften i dag. Reindriften er en stor del av hverdagen i Kvalsund. Kvalsund er beskrevet som sjøsamisk område, men det er ikke tvil om at områdene som omfattes av Kvalsund kommune har vært brukt til reindriften i flere hundre år, dersom man går gjennom de skriftlige kildene.

De fleste av dagens reinbeitedistrikter innenfor kommunegrensene til Kvalsund har sine vinterbeiter i Kautokeino området, dette er også i stor grad tilfellet når man gjennomgår de skriftlige

kildene om reindriften. Smith/Nissen har registrert hvordan de ulike familiegruppene flyttet (siidaene), samt trekkveiene til de familiene som flyttet fra Kautokeino til Kvalsund i 1911 (se Kautokeino sognebok).

Fálá-siida som flytter til Kvaløy har hatt omtrent den samme flytteveien i 50 år og under ekspedisjonen til den franske prinsen Roland Bonaparte i 1884, finnes et bilde av siidaen på sommerbeitet. Arthur Capell de Brooke besøkte siidaen i 1820 og skrev skildringer om reindriften i Hammarfest. I 1911 var det registrert 1360 dyr i Fálá-siidaen.

Gearretnjárga som ligger nord for Repparfjorden, hvor flyttveien til de siidaene som har tilhørt Gearretnjárga har blitt beskrevet som en av de lengste når det gjelder siidaene som hadde vinterbeite i Guovdageaidnu. Siidaene som flyttet til



Reinsvømming over Kvalsundet 2018

Foto: Kjell Arne Johannessen

Gearretnjårga fra Guovdageaidnu hadde den mest østlige ruten, og dermed så hadde man siida med tilknytning til Karasjok ved Sunná-Mihkkala siida (Rávdol siida). Mihkkala-Mihkkala siida hadde 3600 dyr i 1911 og Sunná-Mihkkala siida hadde 1340 dyr.

Fiettar reinbeitedistrikt, som i dag ligger omtrent mellom Repparfjorden og lille Lerresfjord hadde registrert ca. 1450 dyr hos Bártnáža siida i 1911. Det ble også registrert siidaer som flyttet og bodde i Sievju/Seiland om sommeren og siidaer som flyttet og bodde i det som i dag er Seainnus/Návvgastat reinbeitedistrikt.

Disse registreringene fra 1911 dokumenterer hvem som har flyttet og med hvor mange dyr de ulike siidaene hadde. Det har vært reindrift i Kvalsund og i øyene rundt veldig lenge, men det som har påvirket reindriftenes flyttinger har vært stengingen av finske- og russergrensen i 1852. Dette medførte at reindriftssamer mistet beiterett i Finland, og reindriften måtte endre flyttemønsteret. Det er på det rene at beskatningen av reindriftssamene var hard. Det var en kamp om rett til å skattlegge samene. På 1500-tallet krevde Sverige rett til å skattlegge samene, samtidig krevde Russland og Danmark-Norge denne ret-

ten. Grensetraktaten mellom Sverige (inklusive Finland) og Danmark-Norge i 1751 avklarte hvem som fikk rett til å skattlegge samene. Dette ble videre avklart med grensekonvensjonen av 1826 mellom Norge og Russland.

I 1694 er det skrevet at det var 6 reindriftsfamilier i Kvalsund, men det fremkommer lite opplysninger utover dette. I 1670 kjøper bergensmannen Henrich Helberg 400 tamrein med den hensikt å utvikle monopolhandel. Reinene ble fraktet uten samtykke til Reinøy (Måsøy herred), der slike forsøk ikke ble forsøkt mer.



Reinsvømming over Vargsundet fra Kvitberg eller Lille Oldervik 1959. Båten Lita, eier John Johnsen fra Porsa.

Foto: Fred Baldwin (f.1929)